

Thực hiện chủ trương “*Tiêu thổ kháng chiến*” của Đảng, nhiều gia đình ở phố Quế tự tay dỡ đi những nếp nhà cổ do chính tay mình xây dựng; nhân dân đã đục thủng tường nhà mình thông sang nhà bên cạnh để làm đường đi trong khi xảy ra chiến sự. Với khẩu hiệu: “*Mỗi thôn xóm là một pháo đài*” thôn nào cũng rào làng kháng chiến, đào công sự, giao thông hào. Trong các ngõ xóm của Vân Lâm, Phương Khê, Đanh Xá các cổng làng đều cử người canh gác để phòng gián điệp phản động. Đặc biệt năm 1947 các cụ phụ lão Vân Lâm đã xung phong rước ngài thờ thần hoàng đi nơi khác, tự nguyện đốt ngôi đình cổ kính (cột đình bằng gỗ lim, cao to đường kính rộng 0,9m) của mình để thực hiện tiêu thổ kháng chiến, dấu tích ngôi đình vẫn còn đến nay quen gọi là Đình Cháy. Đình Cháy và Chùa Cháy ở giữa cánh đồng và xa dân nên ít người qua lại đã trở thành địa điểm hoạt động bí mật của cán bộ Đảng. Thời gian này cụ Từ trông coi đình (họ tên cụ là Lê Xuân Mai, ông Lê Văn Đào gọi cụ Từ là chú tin cậy người nhà, nên đã nhờ cụ che giấu và nuôi dưỡng cán bộ cách mạng. Chi bộ còn động viên, cử nhiều thanh niên đi tòng quân gia nhập bộ đội để đánh giặc cứu nước. Chi bộ cũng đã giáo dục, bồi dưỡng rèn luyện qua thử thách kết nạp được 22 đảng viên mới. Trong đó phố Quế có 4 đồng chí.

Chi bộ thường xuyên vận động các gia đình thương gia, thủ công nghiệp mua “*Công trái kháng chiến*”

lấy tiền ủng hộ kháng chiến. Tiêu biểu như gia đình ông Lại Văn Lanh, ông Bùi Văn Hoà, ông Nguyễn Phú Thứ, ông Nguyễn Văn Mỹ, ông Nguyễn Văn Thuần, ông Lại Văn Thường (xóm 11), ông Đinh Văn Phụng, ông Đinh Văn Tiết (xóm 10), ông Lê Văn Tảo, bà Hoàng Thị Tám, ông Lê Văn Thực, ông Lê Văn Xê (xóm 15). Đợt quyên góp “*Tuần lễ vàng*” cho Chính phủ được các gia đình khá giả ở Thị trấn Quế (3 xóm: 10, 11, 15) đã quyên góp được 12 cây vàng để mua súng đạn trang bị cho quân đội. Hầu hết các nhà dân đều có “*Hũ gạo kháng chiến*” để bỏ gạo vào đó ủng hộ bộ đội ăn no đánh giặc.

Mọi công tác chuẩn bị cho công cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp đã sẵn sàng, khẩn trương, ai cũng sẵn sàng chờ địch đến là đánh.

Ngày 21-3-1947 địch đổ quân lên Yên Lệnh, tấn công vào thị xã Phủ Lý. Chúng dừng ở đây hai ngày và chia thành 2 mũi tấn công theo đường 21 vào Lạc Thủy – Hoà Bình và đường 22 về Hà Đông.

Để chống phá cuộc hành quân của địch, dưới sự lãnh đạo của chi bộ đảng, nhân dân đã tích cực tiêu thổ kháng chiến, góp hàng ngàn cây tre, ngày công, hàng tấn rơm rạ để đắp ụ. Xẻ đường ngăn xe cơ giới, đào hầm trú ẩn, cắm chông ở sân vận động để đề phòng quân nhảy dù; vận động ông già, bà lão, trẻ em đi tản

cư, Quế, Phương Khê, Mã Nảo, Vân Lâm vào Đồng Lạc; Danh Xá, Thụy Xuyên vào Ba Sao. Lực lượng dân quân du kích triển khai chiến đấu, chôn mìn chặn địch ở các đường giao thông chính, các làng đều tổ chức rào làng, đặt các trạm gác cản mật đề phòng kẻ gian do thám. Những đội viên tích cực là ông: Lê Văn Sắc, ông Lê Văn Anh (xóm 1, xóm 2 Vân Lâm). Đợt hành quân này địch chỉ đi qua nhằm thăm dò lực lượng của ta. Chúng không cần quét đốt phá các địa phương. Tham gia trong đợt chống địch này, đội du kích Vân Lâm do đồng chí Lê Văn Sắc chỉ huy cùng với ông Cường (xóm 1), ông Văn, ông Dậu, ông Bàn (xóm 15) đã đốt chợ Quế để tiêu thổ kháng chiến.

Song song với công tác sẵn sàng chiến đấu, chính quyền cùng chăm lo đời sống của dân rất chu đáo. Dưới sự lãnh đạo của chi bộ đảng, năm 1947 hợp tác xã nông nghiệp Đại Đồng bao gồm: Phương Khê, khu chợ Quế và thôn Đồng Lạc (Đồng Hoá) đã ra đời với hơn 20 mẫu ruộng và hai mẫu ao. Đây là tiền đề của chế độ làm ăn tập thể sau này.

Để phục vụ cho chiến đấu lâu dài, chính quyền đã lãnh đạo nhân dân đẩy mạnh sản xuất, xây dựng nền kinh tế tự cấp, tự túc. Phong trào thi đua tăng gia sản xuất: “*Tác đất, tát vàng*” được nhân dân sôi nổi hưởng ứng. Mọi chỗ đất hoang hoá đều được tận dụng để trồng ngô, khoai, sắn, bí ngô...vv.. các kênh, mương,

máng được tu sửa nạo vét để lấy nước phục vụ sản xuất.

Đặc biệt nghề gốm ở Đan Xá (xóm 11 Thị trấn Quế) có 20 lò nung chuyên sản xuất nôi, niêu, chum vại, hũ, ấm đáp ứng nhu cầu đời sống cho nhân dân. Ở Vân Lâm, có điền chủ đã hiến 3 mẫu ruộng cho chính quyền để làm công quỹ kháng chiến, các phong trào giáo dục, y tế, văn hoá vẫn được duy trì đều đặn.

Tháng 8-1947 Chi bộ đảng Văn Xá được thành lập có 11 đồng chí, do đồng chí Lê Văn Tái làm Bí thư.

Chi bộ đã cử nhiều đồng chí đảng viên đi dự đợt học tập tài liệu: “*Sửa đổi lề lối làm việc*” của Hồ Chủ tịch để nâng cao giác ngộ chính trị, nâng cao tính chiến đấu và phẩm chất đạo đức người đảng viên để đào tạo chi uỷ. Mùa đông năm 1947 nhân dân 3 khu chợ Quế đã nô nức đi đấu giá tám “*Áo lụa của Hồ Chủ tịch*” tặng để lấy tiền ủng hộ phong trào “*Mùa đông binh sỹ*”, địa điểm bán đấu giá ở ngã ba Quế cạnh nhà ông Thọ, trong cuộc đấu giá này, chủ yếu là các chủ lò gốm tham gia, nhiều người dân đã không mua được áo cũng tình nguyện góp tiền ủng hộ phong trào “*Mùa đông binh sỹ*”. Số tiền thu gom được đã chuyển lên trên để may áo bông, chăn bông cho anh em bộ đội ở chiến khu. Tấm lòng của dân đối với Đảng, với bộ đội thật đơn giản nhưng thật sâu sắc.

Qua 3 năm từ tháng 12-1946 đến tháng 5 – 1950 do làm tốt công tác tuyên truyền chủ nghĩa Mác – Lê nin, được rèn luyện thử thách trong lao động, chiến đấu, nhiều quần chúng, thanh niên ưu tú đã được kết nạp vào Đảng. Ở Vân Lâm số lượng đảng viên tăng gấp 4 lần. Ở Ngọc Sơn đã kết nạp được 22 đồng chí.

Đảng và chính quyền hết sức quan tâm xây dựng lực lượng vũ trang. Hai đội du kích Văn Xá (xóm 1, 2, 3, 15 Vân Lâm), Ngọc Sơn (xóm 10 Phương Khê, xóm 11 Đan Xá) được công nhận là đội du kích mạnh.

Từ ngày 19-12-1946 đến tháng 5-1950 dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ Kim Bảng, các tổ chức đảng Ngọc Sơn, Văn Xá đã được củng cố phát triển. Chính quyền xã, thôn từng bước được kiện toàn, củng cố vững chắc nền kinh tế tự cấp, tự túc, khối đoàn kết toàn dân với các tổ chức Việt Minh, các hội cứu quốc, nông dân, thanh niên cứu quốc, phụ nữ cứu quốc, đã tập hợp động viên mọi tầng lớp nhân dân tham gia kháng chiến. Lực lượng vũ trang dân quân du kích, tự vệ trưởng thành nhanh chóng về số lượng và chất lượng, sẵn sàng chiến đấu bảo vệ xóm làng. Đó là những yếu tố rất quan trọng để bước sang giai đoạn mới gay go quyết liệt hơn với kẻ thù.